

aan, dat
blik de
loeren,
toegen
te dijn
noemde
Lohman
ten her
r op lo
sie trek
nen van
, dat de
ced ver
de tegen
esef ver
latief in
ngeloof,
niet dan
niet kom
zettelijk
zeer zoo
en onge
lgemeen
stadsuni
gevolgd
den een
aange
van Prof.
an de
rust op
tudenten
deelden;
en over de
te oor
opnemen
losse uit
schen de
chten.
ders dan
s onver
de Univer
werpen,
et nunc)
colleges
die nu
illen we
ge over
an, maar
te inslui
e andere
rt woord
gevoegd,
zou heel
in, indien
le onge
de ver
culiteiten
enten in
eld, om
om, als
en mede
advoca
n minder
enkele
illegale
te eit.
gen strai
tudenten
openbare
t, spreekt
men, om
sal doen,
de heeren
en. Men
dit kan
en.
is aller
juridici
t, al was
en stond,
methode
aren van
rwijs du
ven, ver
alleen de
examen
and der
ders kon
ak geno
juridische
en doen,
ecamen
n Leiden,
recht en
dat onse
en kunnen
niet van
ijzondere
en vroe
damsche
den of te
af.
hoogler
dat onze
; dat re
ken; en
den dus
in houd
in Rot
deze
s daarom,
dat onze
heroeke
faculteit
g als niet
de Vrije
ze hier
doen aan
t of Gro

jaren van zijn juridische studien op twee weelanden tegelijk graast.

Doch gelijk gezegd, we zullen gaarne hooren, of we Prof. Lohman misschien verkeerd begrepen, en ook, of onze constatering en beoordeling van feiten allicht correctie behoeft.

MEDISCHE FACULTEIT.

Met het oog op de steeds dringender behoefte aan een eigen medische faculteit, vestigt men onze aandacht op het lied door Da Costa aan zijn arts toegezongen, en waarin duidelijk uitkomt, hoe ook Da Costa niet een arts en een Christen mechanisch verblinden wilde, maar ook voor de medische wetenschap een Christelijk uitgangspunt vroeg.

Het luidt aldus:

Den Arts, den Vriend, wien, met de zorgzinnigsten, met de steeds dringender

De Wetenschap vereenigd weegt op 't hart, Moog met dit blad een Vriend gevoelig danken Voor trouwe hulp, bij ziektes strijd of smart. Hem, die, Natuur in haar geheim bespiedend, Haar beurtling volgt, en bijstaat, en geleidt. En weer betoont, ja (God Zijn kracht gebiedend) Den reddingsweg of voorschijn, of bereidt.

Gaf ook mijn zang nog met de Dichters Vader. Laf als den man, die tegen velen gult, *) Lag niet aan 't hart des Christens nog iets nader. Dan menschenlof, hoe billijk ook vermeld. Arntzenius! neen, wij bedoelen meerder!

Ook gij zaagt in, hoe elke wetenschap Verheeven wordt, en heiliger, en teeder, Naarmate zij 't ontdekt, van stap tot stap, Dat heel Natuur den God der Heilige Schriften Getuigenis geeft, en 't zelfde Godmerk draagt. Dat van 't begin Zijn Geest wist in te giften.

Aan alle werk, waar Hij zich in behaagt! Zoo vlieg' zij uit op onbedwongen pennen, Die Wetenschap, mits ze, aan geen gieren roep Van ijden waan, bij 't hoogst gestegen kennen, Zich neerwerpt voor zich oploft in 't Geloof!

Wat lofsang zal het zijn, waar Arts en leek

Ter eer van Christus, Heil- en Licht- en Levensbron,

Die, aller izzten Arts, aan 't lijdenshout geslagen, Zelf onze krankheden droeg, en Zonde en Dood verwon!

Voltooid is deze voorstelling nog niet. De zaak moet nog dieper opgevat.

Maar het hoofdkenmerk is dan toch juist gegrepen. Het is niet alleen de arts die Christen moet zijn; ook de wetenschap van den arts moet op Christelijken grondslag rusten.

*) *ἡ τὰς ψυχὰς ἀνθρώπων ἀναστήσει ἑλπίς, ὁμοῦ καὶ τοῦ θανάτου.*

HUISORGEL.

Onze bekende paedagoog, de heer P. J. Kloppe, heeft weer eenige liederen voor het Huisorgel verzameld, en ze, voor het orgel bewerkt door den heer J. van Trigt, bij Hovelker en Zoon uitgegeven onder den titel: *Breedbaars Huisorgel*.

In zoverre nu deze uitgave een reclame-middel van de firma Breedbaars is, doet deze uitgave ons niet aangenaam aan. Lieder als hier geboden worden zijn te heilig, om ze voor reclame te laten dienst doen. Ook kieren wij tusschen het éne en het andere orgelmagazijn geen partij. Een ieder, die orgels aan den man weet te brengen, doet een goed werk.

De uitgave zelf daarentegen trekt ons zeer aan. De liederen zijn met zorg gekozen. De druk is duidelijke, zodat men ook op zekeren afstand van het blad lezen kan. En ook het bijvoegen van de registers, die best gebruikt worden, met de parallel-tafel voor andere orgels, is aanwinst.

Ook de Ds. Gispén het zijne, om door een schoon inleidend woord de liefde voor het orgel opnieuw te prikkelen.

Hoor slechts:

Israëls zangers hebben het hemelsche op aarde gebracht. God is hun lied en hun lied is voor God.

Daarom is hun gedachte zoo diep, hun taal zoo schoon, hun vlucht zoo hoog. Maar daar door roert en trekt hun psalm dan ook het hart, zooals geen andere zang. Daarom kunnen zij roeren, ter nedersaen, maar ook verheffen, troosten, sterken, uit het stof oprichten en ons arm hart in de gemeenschap der hemelsche dingen brengen, zooals geen ander lied, ook niet van de uitnemendste zangers, het kan.

En bij dat Godgewijde lied heeft de Christelijke geest, onder de leiding van Hem, van wien alle gaven en kunsten zijn, het orgel gevoegd.

Het orgel de koning der instrumenten! Het orgel, geheel en op aangelegd om de diepste gevoelens te vertolken van alle harten, die dorsten naar den levenden God. Het orgel, dat in zijn diepe tonen aan het laatste bazuinschal, aan het: staat op, gij dooden, en komt ten oordeel! herinnert, met zijn trompet aan het heerlijk evangeliewoord denken doet, en, in de hoogte en ijne registers, de stem van menschen en engelen nabootend, aan onze zinnen een prikkel geeft, welke den geest bekwaam maakt om nu reeds, in den geloof, te be-luisteren, dat eeuwig danklied der verlostten; het lied van Mozes en van het Lam.

Geldt dit in de hoogste mate van het groote en grootsche kerkorgel, ook het meer eenvoudige huisorgel is dienstbaar en leidt op tot dit Godverheerlijkend doel. Vooral nu het rijke en heilige Amerikaanse orgel tot zulk een volkomenheid is gebracht. De grootste meestertukken der klassieke toonkunstenaars, zoo-wel als het eenvoudige lied komen op dit orgel tot hun recht. Het doet ons de gaven waardeeren en den Gever prijzen.

Dit is ons uit het hart geschreven.

Het orgel maakt jaar aan jaar veroveringen in onze kringen, en de toekomst is niet zoo verre meer, dat een Christelijk gezin zonder orgel almeer uitsondering zal worden. De piano is er nog wel, en waarom ook niet? Maar toch is de piano haar heerschappij in onze kringen reeds kwijt.

ZIJN WE BROEDERS VAN JEZUS?

Ons wordt de vraag gedaan, of men ook spreken mag van de kinderen Gods als broeders van Christus.

Deze zegawijs, zoo meent de vrager, verheft ons te zeer, en verlaagt den Heiland. Ook komt, zoo schrijft hij, de naam van broeder van Jezus, op de geloovigen toegepast, niet in de Schrift voor.

In dit laatste nu vergist de geachte vrager zich. Het komt wel voor. En zelfs herhaaldelijk.

Zoo lezen we in Hebr. 2:11: »Om welke oorzaak hij zich niet schaaft hen broeders te noemen», met terugslag op Psalm 22: »Ik zal uwen naam mijnen broeders ver-kondigen.»

In Hebr. 2:17 volgt dan: »Waarom hij in alles den broeders moest gelijk worden.» In Rom. 8:29 heet het: »Opdat hij de eerstgeborene zij onder vele broeders.»

Na zijn opstanding zegt de Heere zelf (in Joh. 20:17): »Gaaf henen tot mijne broeders en zegt hun: Ik vare op tot mijnen Vader.» In Matth. 28:10: »Boodschapt mijnen broeders, dat zij hengaan naar Galilea.» In Matth. 25:40 zegt de Heere: »Zoo veel gij dit aan een mijner minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dit mij gedaan.» En niet minder eenduidig is het zeggen van den Heiland bekend: »Zoo iemand doet den wille van mijnen Vader die in de hemelen is, die is mijn broeder en mijne zuster en mijne moeder.»

Over de geoorlooftheid van het gebruik kan alzo geen geschil rijzen.

Alleen bedenke men steeds, dat Christus alleen de eigen, eeniggeborene, eeuwige, natuurlijke Zoon Gods is, en dat wij slechts om zijnentwil als kinderen zijn aangenomen.

Doch ook al zijn we slechts aangenomen, ook het aangenomen kind geldt in de goddelijke huishouding als een broeder van den eigen Zoon.

AMTSGEWAAAD.

Het vindt bij sommigen aanstoot, dat collectanten in rok en witte das hun omme-gang onder de godsdiensttoehouningen doen. Dit komt, zoo oordeelt men, aan ouderlingen en diakenen toe; niet aan collectanten, omdat deze buiten het ambt staan.

Volkomen waar. Doch is rok en witte das dan ambtsgewaad?

Stelling neen. Alle kellers dragen dit kostuum bij de table d'hôte. Alle heeren verschijnen bij dit kostuum op deftiger partijen. Voor het ambt steekt in rok of witte das dus niet één enkel insigne. Rok en witte das is niets anders dan het leeflijke kostuum, dat gewoonte nu eenmaal aannam als manlijk kostuum voor alle deftiger gelegenheden.

Nu zal het ons een verademing zijn, als dit onoepelijke kostuum de wereld uittraakt; maar zo lang dit niet zoo is, kan men er niet buiten. En overmits nu ook elke dienst in de kerken van deftiger aard is, maakt het een goeden indruk, zoo alle dienstdoende diakenen, en zoo ook alle dienstdoende collectanten in dit gewone deftigheidskostuum hun omme-gang bij den eere-dienst doen.

Dat onze boeren ten plattelande anders handelen, is natuurlijk, omdat een boer zijn eigen kostuum heeft, en gelukkig is te prijzen, dat hij door dit eigen kostuum van de tyrannie der mode ontslagen is.

Maar in onze steden is dit anders. Daar is nu eenmaal alle eigen burger-kostuum de wereld uit, en moest dus wel het gewone deftigheidskostuum in plaats treden.

Naar aanleiding van het geschil dat in Hongarije over den Doop rees, schrijft de Hervorming:

De Roomsche clerus in Hongarije is in beweging, omdat naar aanleiding van de feestviering van Koloman Tisza het geschil omtrent de kinderen uit gemengde huwelijken weer op den voorgrond trad.

Hongarije met zijn 17 1/2 miljoen inwoners telt daaronder bijna 3 1/2 miljoen Protestanten; deels (ruim 2 miljoen) Hervormden, deels Lutheranen. Gemengde huwelijken komen in sommige streken tamelijk veel voor en de kwestie van het Weglaten, het zich door den doop wederrechtelijk toeëigenen van kinderen, beweegt in de laatste jaren de gemeoedren. Er is namelijk een wet van 1868 op de Mischlingen (gemengde huwelijken), waarbij bepaald wordt dat jongens de kerk van den vader, meisjes die van de moeder volgen. Tot voor eenige jaren ging dit goed, leed de verdraagsaamheid weinig schade en werd de goedgeregeldheid. Doch de ultramontaanse strooming bracht verandering; de jongere geestelijkheid ijverde om zielts te winnen en verstoort de vrede.

Best hielden de bisschoppen zich buiten spel, maar de nieuwe prins-primaat van Hongarije, die verleden jaar tot de waardigheid verheven aartsbisschop van Gran, mgr. Claudius Vaszary, is van anderen geest en plaatst zich aan de zijde der jverzaars.

Men zoekt naar een vergelijk doch vindt dit niet. Tisza, die in Maart 1890 als minister-president aftrad, heeft gedurende zijn ministerschap meermalen getracht door een nieuwe wet verdere geschillen bij gemengde huwelijken te voorkomen, doch leed steeds schipbreuk in het Huis der Magnaten, waarin de hoofden der oud-adellijken families en de hooge prelaten krachten geboorte of ambt zitting hebben. Kort vóór zijn aftraden vaardigde zijn Min. van Eer- en Onderw. graaf Csaky, een verordening uit, waarbij de geestelijken, die een kind van andersgezinde ouders mochten doopen (d. w. z. een jongen naar moeders of een meisje naar vaders geloof) verplicht worden daarvan aangifte te doen aan den geestelijken van de betrokken confessie, opdat deze het kind in zijne registers zou kunnen inschrijven. Daartegen kwam hevig verzet, naar zich denken laat. Het strijd, zoo antwoorde men begrijpelijkwijze, tegen plicht en geweten van den katholieken priester om een katholiek gedoopt kind aan de andere belijdenis, derhalve aan de ketterij, over te leveren. Dit middel om de wet van '68 tot een levende

letter te maken moest natuurlijk falen, en het zal nog wel eenigen tijd duren eer men een vergelijk vindt.

En dan verder:

Intusschen, hoe schoon dit woord »vrede» klinken moge, meent toch de aartsbisschop, volgens eene mededeeling aan een medewerker van den *Budapesti Hirlap*, dat hetgeen de Protestanten verlangen uit dogmatisch oogpunt voor de Katholieken onmogelijk is, terwijl hij zich overtuigd houdt, dat de erkenning van het natuurlijke recht der ouders, om hunne kinderen in de gezin te doen »dopen», die hun goed-dunkt, immers niet in strijd is met enig Protestantisch leerstuk....

Wie had een andere verdediging verwacht? Is de oude en beproefde methode om het mes aan twee kanten te laten snijden: »Ik mag niet verdraagen mijn volgens mijn geloof, maar gij moet het zijn volgens uw geloof. Is er gelukkiger samentreffen denkbaar? Wat zouden we dan nog samen kibbelen?»

We zijn dit met de Hervorming niet eens.

Het is een schande voor het Protestantisme, dat het door de landswet laat bepalen, in welke kerk een kind uit gemengde huwelijken zal gedoopt worden.

En niet alleen de Roomsche, maar even-zoo een goed Gereformeerd beklidder eischt, dat de beslissing over den Doop onverlet en onverkort aan de ouders blijve.

KUYPER.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ontvangen door Dr. A. KUYPER van den heer W. Hovy, van: Mevr. de Wed. de B. geb. v. B. f. 10; uit de schoolcollecte 25 Septem-ber 1891. Alhier gehouden, N. N. f. 1; »No. 45 f. 1.

Mit de Pers.

In één opzicht draagt het ondoordachte stuk van den heer Renkema toch vrucht; in zoo verre het namelijk Da. Sikkels aanleiding gaf, om over het gebruik van »Christelijk Gereformeerd» in de 17de eeuw nog nader historische toelichting te geven.

Ook de lezers van de *Heraut* mogen er kennis mee maken.

Hij schrijft dan: Wil hij dan met zulke menschen, als schrijver drees, nog eens debatteren, dan zijn we bereid hem met nog meerdere stukken ten klaarste te bewijzen, dat de naam »Christelijk gereformeerde kerk» die eeuw de voorloper had bij de politieke en de remonstrante. Dit is een feit dat uitgemaakt kan worden. En ook, dat men dan nog liefst sprak van »de ware» Christelijke gereformeerde kerk.

De stukken van 1651 en 1660 die de heer R. hoven noemt, betreffen niet den naam Christelijke gereformeerde kerk, maar religie. Daarover loopt de kwestie niet. En het zijn bovendien geen kerkelijke, maar politieke stukken. Hier brandt de heer R. zich dus opnuut.

Wat het door hem genoemde stuk aangaat: *Resolutie, verloop van gedrupteerde der clausen synodale van Zuid- en Noord-holland; antwoort denzegeen bij Acte tot het houden van een provinciale synode alhier in den Haag*. — de heer R. had aan zijn lezers de bron moeten noemen, waarin zij het vinden kunnen. Maar dan zouden zij gezien hebben, dat de heer R. er niet veel van begrijpt. Want een *resolutie*, en een *verloop*, en een *antwoord* voor één en hetzelfde stuk, aan te zien, is toch al te wat.

We willen dan den heer R. vooraf gelatenheid laten, om zich op dit punt te herstellen, het nog eens kalme na te zien, en dan met het stuk, dat hij bedoelt, terug te komen. Hij zal dan misschien wel geloooven dat wij hem deze les niet geven zonder eenige taakkennis.

Voor ons lezers thans nog een proefje, dat mis-schien ook nog nuttig kan zijn voor degenen, die te wille van den naam Christelijke gereformeerde kerk tegenover de gereformeerde kerken meenen te moeten gaan staan. Daar zijn er toch onder hen, die nog wel uit de historie der vaderen leeren willen.

We willen daarbij ten gerieve van den heer R., die nu 1651 zijn sterfte schijnt te zoeken, thans tot op het jaar 1607 teruggaan 1) Dan zal men zien, dat de naam Christelijke gereformeerde kerk, die op zich zelf onschuldig kon zijn, en zeker door een gereformerd mensch zonder opzet gebruikt kan worden, gelijk latere schrijvers dat dan ook wel eens doen in de 16de en 17de eeuw vooral gevonden wordt bij hen, die tegenover de gereformeerde kerken woelden. De oorsprong zal bij de Jacobinen van Duifhuis te Utrecht te zoeken zijn. En in de dagen en in den kring van Uytenboogaert, Arminius Oldenbarnevelt en bij de overheden, de politicien, had de naam de voorkeur.

En die naamgevoel was bij hen niet onschuldig. Het was het libertinisme, het arminianisme, de leigheid, zooals Trigland het noemde die deren naam »Christelijk gereformerd» tegenover het »gereformerd» onzer vaderen kieren deed.

In Mei 1607 had te 's Gravenhage het zogenoemde conventus preparatorius plaats, een vergadering van mannen uit de onderscheidde provincien samengevoerd om een voorbereidend advies te geven over de samenkomst eener nationale synode. Ook Arminius en Uytenboogaert namen daaraan deel. Doch zij konden zich niet met het advies van Gomarus Boyerman en de anderen niet vereenigen. In den nacht tusschen twee vergaderingen haalden zij zooals Helmichius in zijn rapport aan de N-Hollandsche synode meedeelt, de twee Utr. kerken, leeraars hun geveonden over een derg. vier stelden nu een afzonderlijk advies tegenover dat van Gomarus en de zijnen.

En die in dat stuk door Jacobus Arminius, Johannes Uytenboogaert en hunne twee Utrechtse volgelingen geteekend, spreken zij uit, dat zij dit hun advies afzonderlijk geven wten dienste van de Christelijke gereformeerde kerken, terwijl Gomarus en de zijnen in hunne stukken slechts van de kerken of de gereformeerde kerken spreken.

En als de heeren Arminius en Uytenboogaert, om de ontroering, die over hun afwijking van de broeders ontstond, straks zich bij request aan de Staten van Holland gaan verdedigen, dan schrijven zij wat hunne »gedachten noot zijn geweest en ook tegenwoordig nog niet waren, eenige uitspraak van iets strijdt tegen Gods Woord en den grond der zaligheid, die in de Christelijke gereformeerde kerken door hande-geleerd wordt in te voeren.» (Zie de stukken bij Trigland en Uytenboogaert).

De beschouwing die Arminius en Uytenboogaert van den belijdenisband hadden, zit mede in de keuze van dien naam.

Tegenover deze feiten zal men het bewijs moeten stellen dat de naam Christelijke gereformeerde kerk, die zooals de heer R. opmerkte in 1612 en in de vroegere jaren reeds bestond, door de verdelgers der gereformeerde kerken geleerd werd, gelijk wij bewezen, dat die naam bij de libertinische en politieke bestrijders der kerken de voorkeur had.

En zo lang de heer R. of de zijnen tegenover onze historische gronden geen betere sticht mist bij alle recht om te zeggen: men had zelfs tot 1613 kunnen temg gaan.

Neen. Men doet welig met bij de synode van Dordrecht 1618/19 te blijven, en daarvan uit te gaan. Het terrein der jaren, die daarvan voorafgingen is onveilig. En we hebben dat getoond door te wilen om het arminianische karakter van het stuk, waarop de heer R. zich voor den naam Christelijke gereformeerde kerk beriep.

Omzigt is ook bepaalt het geschied met den naam

»Christelijke gereformeerde kerk», zooals wij dat in het begin der 17de eeuw ontmoeten.

Het was Uytenboogaert om dien naam te doen voor een kerkgenootschap waarin de hand der confusie in naam van het Christendom was ingesmeerd.

Dat het hem niet dien naam voor zijn kerktidee in de Utrechtse kerkorde van 1612 ernst was blijkt uit wat hij daarvan zelf in zijn geschiedboek zegt (bl. 397). Hij zegt van die kerkorde: »En wanneer men de »Stichtse kerken niet hadde gezocht te beroeren »vanden tot een voorbeeld, om te toonen, hoe lichtelijk »men stichtelijk men in de Christelijke gereformeerde »kerk vernieuwen kon latende een ieder »vrij om te leren naar zijn geweten, zonder uitsluiting »te lasten en uit te sluiten, behoudende de eenigheid »in de fundamenteel noodig ter zaligheid.»

Het spoor, waarop het vlaggeje van dien naam in de eerste jaren der 17de eeuw staat is een onveilig spoor.

Onze vaderen hebben dat goed bekeken. Zij hebben heel den toelag van 1612 gezet en schrijven dan ook vóór de acta der Dordtsche Synode over heel die richting die in 1612 onder den naam Christelijke gereformeerde kerk zocht weg te schuilen, het volgende:

»In de provincie van Utrecht scheen door nalatigheid der predikanten, de kerkelijke orde vervallen te zijn; onder schijn van welke op te richten, Uytenboogaert eenige remonstrante predikanten, en onder dezelve Jacobus Taurinus, een oproerig en »vreemd mensch, in die kerken ingevoerd heeft, wende »daarna zeer naarmatig en viltig zijn geweest dat niet »alleenlijk in die stad, maar in die gansche provincie, »overal waar zij konden, de gezonde predikanten verdriven, en in hunne plaats remonstrante gesteld »zijnde, de leer der remonstranten alleen openlijk plaats »hadde gegrepen. En opdat zij hunne zake in die »provincie zouden bevestigen, zoo hebben zij een nieuw »formulier van kerkordening beramsd, dewelke eerst »van de synode in dewelke Uytenboogaert predikant »was den Haag voorgedragt, daarna ook van de R. M. »Heeren Staten der zelve provincie geapprobeerd »werd. In de artikelen 4 en 5 cap. 2 wordt de verdraagsaamheid der gevoelens der Remonstranten, »adde zij in Holland zoo zeer dreeven publiekelijk bevestigd; alwaar ook de leer der gereformeerde kerken »van ter zijde en hatelijk geblameerd werd. Voorts »vindt men zeer vele nieuwigheden aangaande de kerkelijke »regering in de kerkelijke ordening, zoodat daaruit »aan te zien was, dat deze lieden anders niets voor hadden, »dan allen niet alleedijk in de leer, maar ook in de »orde en regering der kerke te veranderen en te vernieuwen.»

Het zal ons verheugen, zoo het *Wikkertje* met of zonder de heer R. deze opmerkingen nu ook overneemt. We willen de bevestiging, die de heer R. ons aandeeld gaarne ter zijde stellen. Is ons om de zaak te doen. En het verscheidt dat over dien naam Christelijke gereformeerde kerk, waarvoor het *Wikkertje* het immers opneemt.

Wij wenschen in dezen, zoo mogelijk, verslagen te worden. Tot heden toe echter gaf het *Wikkertje* nog niets. En dat blad heeft er toch het grootste belang bij, ons te weerleggen, als wij beweren:

de naam Christelijke gereformeerde kerk mag niet boven dien van *gereformeerde kerk* gesteld worden, omdat die naam niet het heil der Dordtsche heiden van 1618 maar bij de libertinische, arminianische en politieke geesten vóór 1618 tegenover den belijdenisband de voorkeur had.

De eer van het standpunt van het *Wikkertje* tucht weerlegging van deze onze bewering.

En wordt die weerlegging niet gegeven dan is ook daarmee weer het pad, dat de heeren D. D. van Lingen — Wisse wilen als eenzijdig getekend voor allen, die het spoor der gereformeerde vaderen wenschen te wandelen.

Ook dit laatste is niet te sterk gesproken. Wat het *Wikkertje* uit de historie opdiept, verraadt volstrekt onbekendheid met den historischen achtergrond.

In de *Friesche Kerkode* komt Da. Wage-naar terug op een woord van G., dat hij ten onrechte aan Ds. Gunning van Oosthem had toegeschreven.

Doch hij doet meer.

Hij voegt er een hartelijke ontboezeming aan toe, die ons uit het hart geschreven is.

Ik kan mij voorstellen, dat deze aanval Ds. Gunning onaangenaam heeft getroffen, doch waerdeere hij er in de trekking van het broederhart dat het maar niet op kan van mannen als Da. G., dat ze in hunne o. t. onhouder en zandige positie als voorzitters van de afdeelsbesturen van het Genootschap en onder geschikten van de Synodale Hierarchie, volhardend, ook waar hun deze positie telkens dwong tegen hun geestesverwachten en broeders zich te scharen aan de zijde der bitterste vervolgers.

Wij kunnen onze gereformeerde collega's in 't genootschap niet ongemoeid laten, maar blijven trachten hun in de consensuuties te grijpen, dat ze toch mochten opvallen en in konen waar zij behooren.

De stichtse predikanten kunnen wij in gulheid ontmoeten: hun positie is ons »erklaarbaar. Zij kunnen niet arbeiden in de Geref. Kerken en zouden te veel armoede lijden in vrije gemeenten. Daarom is hun de »volkskerk» met haar massa's en — trocenten een onwaardeerbare inrichting tot evangelisatie en menigeen hunner heeft, intredende in een moderne gemeente zeer veel goeds gewrocht. Daarom zal ook hamur-zijds de haterheid tegen om weldra wegzinken en zal men Dr. Bronsveld alleen laten staan.

Doch de gereformeerde predikanten in de Herv. Kerk ik bedoel de heilige predikers, die niet arminianisch zijn maar werkelijk onze belijdenis van aarde waarheid die naar de godzaligheid is den volke verkondigen — die broeders staan zoo dicht bij ons en toch gescheiden om dat wij niet weten waarom ons elkaar te overtuigen, wij kunnen elkaar niet voorbijgaan met een beleefde groet uit de veriet, wij zijn te innig één!

Niet broeder Gunning deze »confidentie», die immers ook uit zijn hart is geschreven, aan tot waar deering van de ook in de *Friesche Kerkode* herhaaldelijk op hem gericht plicht; versta hij de bedoeeling en mocht ik verkeerd ingelicht, noodloos hebben gewond, dan vraag ik daarvoor vergiffenis.

Och, breng de Heere nog eenmaal al het gereformeerde volk met al zijn predikanten, die genade ontvingen om naar het hart van Jeruzalem te spreken, samen op het terrein der vrije Gereformeerde Kerk. Waar de Geest der Eeuw zoo schrikkelijk werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, o, breng God daar al Zijn knechten samen, om door één krachtig krachten leven elkaar te sterken en gezamenlijk te strijden tot behoud ook van een zinkend vaderland.

Zoo is het.

De Gereformeerden in het Genootschap staan en handelen tegen hun eigen beginsel en hun eigen belijdenis; en daarom mogen wij niet aflaten van den broederdienst, om hen telkens weer aan dat beginsel en aan de belijdenis te herinneren.

KUYPER.

Officieele Berichten.

(Met verkorting uit het Kerkblad van 30 Sept.)

Verslag der Classicale vergadering te Amsterdam op Woensdag 14 Sept. 1891.

Ds. P. J. W. J. Dekker als scribe zitting nam.

Aangezien Ds. Brouwer nog niet alle collecten voor de Em. pred., weduwen en weezen had ontvangen, wakt de voorzitter er toe op, die collecten vóór 1 Nov. te houden en Ds. Brouwer over te maken.

De deputaten in zake de grensregeling van Uithoorn, waar een groot deel der gemeente, zelfs haar Leeraar met geheel den kerkeraad in de gemeente Mijdsrecht woont en de Amstel als grens tusschen N-Holland en Utrecht is aangenomen, zijn met de broeders te Uithoorn vergaderd. Na de onderhandeling zijn de deputaten met de broeders tot een overeenkomst gekomen.

Ds. B. Van Schelven mede deputaat in zake conceptregeling voor de Classicale vergadering,

leest een zeer uitvoerig rapport voor, dat is aangenomen en waarvan een afdruck in het Kerkblad voorkomt.

Bij monde van Prof. Rutgers wordt de vergadering gerapporteerd in zake de regeling der grenzen van de plaatselijke kerken. Die regeling wordt goedgekeurd.

Ten slotte geschieden eenige benoemingen als:

Tot quaestor: Ds. A. Brouwer; tot actuarius: br. Guldemond; tot visitatores: Ds. Van Schelven en Ds. Neijens; tot secus Ds. P. Wagemaker; tot deputaten ter voorbereiding van examina: Da. Van Loon en Ds. Gispén; tot deputaten om de Classicale onkosten te regelen: Ds. Van Loon en br. Swagerman.

Voor de volgende vergadering, den tweeden Woensdag in de maand December, zal naar toerbeurt het moderamen bestaan uit Ds. Gispén, pres.; Ds. Van Loon. scribe.

Vergadering der Geref. kerken in de Classis Alkmaar, gehouden te Den Helder, den 21sten Sept. 1891, in de Zuiderkerk.

De vergadering benoemt Ds. Klercq tot praesens, Ds. Bakker tot scribe, Ds. Den Hengst en Ds. Gideonse tot assessores.

De volgende ontwerpen worden behoudens enkele wijzigingen aangenomen:

a. de concept grensregeling der plaatsel. kerken;

b. het concept-reglement voor kerkvisitatie;

c. het ontwerp voor een beaardingsplan van nog niet tot reformatie gekomen kerken;

d. het concept-huishoudelijk reglement.

Tot deputaten worden benoemd:

Voor buitengewone vergaderingen, voor het approberen van beroeringen en voor de examina:

Ds. Klercq, Ds. Stutvoet en Ds. Den Hengst.

Voor de hulpbehoefende kerken: Ds. Den Hengst, Br. Olthoff en Br. Bakker.

Voor kerkvisitatie: Ds. Klercq en Ds. Den Hengst; Secundi: Ds. Contant en Ds. Wechge-laar.

Voor de regeling der vacatuurbuizen: Ds. Gideonse en Ds. Bakker.

Als Actuarius, Correspondent en Quaestor blijven fungeren respectievelijk: Br. Olthoff, Ds. Gideonse en Ds. Bakker.